

עפ"ג 41881/10/14 - מדינת ישראל נגד ש" ד'

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"ג 41881-10-14 מדינת ישראל נ' ד' (עציר)

בפני כב' הנשיאה דבורה ברלינר, אב"ד
כב' השופט ג'ורג' קרא, ס"נ
כב' השופטת מרים סוקולוב
המערערת: מדינת ישראל
נגד
המשיב: ש" ד' (עציר)

פסק דין

1. המשיב הורשע בבית משפט קמא על סמך הודייתו בכתב אישום האוחז חמישה אישומים. הודייתו של המשיב באה כחלק מהסדר דיוני שלא כלל הסדר לגבי הענישה. לאחר שהורשע הופנה המשיב לקבלת תסקיר של שירות המבחן. בפועל היו בפני בית משפט קמא, עובר למתן גזר הדין, מספר תסקירים ונשוב לנושא התסקירים בהמשך.

2. כתב האישום מתעד סדרת עבירות שבוצעו כלפי המתלוננת בתיק זה שהיא אשתו של המשיב וכלפי ילדיו. כתב האישום משתרע על התקופה שבין מאי 2012 ועד סוף 2013. חלק מהאישומים מתעדים אירוע נקודתי, בחלק מהמקרים מדובר על תאריכים בלתי ידועים. שלושה מבין האישומים מתעדים אירועים שבהם עשה המשיב שימוש בסכין, כך למשל באישום הראשון, על-פי העובדות, המשיב ניגש למתלוננת, שהיא כאמור אשתו, בעודה שוכבת על הספה הצמיד סכין לצווארה ואמר: "היום אני אפגע בך". המתלוננת הצליחה לאחר מאבק בן מספר דקות לשמוט את הסכין מידו של המשיב ונחבלה, אגב כך, בכף ידה.

3. גם באישום השני מדובר בסכין והפעם לסכין נלווה איום חד משמעי, המשיב ביקש מבנו, שהוא קטין, כי יבוא לחדרו, הקטין עשה כדבריו או אז הודיע לו המשיב כי ערך צוואה ואמר: "היום אני עושה משהו מאוד עצוב ומסוכן, אמא ואני הולכים היום". הקטין הבחין בסכין שהיתה בחדר והתריע בפני אמו על האיומים ועל הסכין ועל כוונתו של המשיב להתאבד ולרצוח אותה. ושמה נותרו הדברים בגדר איום בלבד שהושמע כלפי הקטין ללא כוונה כלשהי בצדם, המשיב הוכיח חד משמעית שלא זו התמונה הנכונה. זמן קצר לאחר מכן יצא מחדרו כשהוא מצויד אכן בסכין, למרבית המזל, המתלוננת שהיתה כבר מוכנה לכך זינקה עליו, בעטה בבטנו והצליחה לשמוט את הסכין מידו. המשיב לא הרפה ממנה,

היכה בראשה בחוזקה באגרופיו, השליך אותה לרצפה וחזר לחדרו תוך שהוא גורם לה לסימנים בידיה. למקום הגיעו אנשי מד"א ואם ניתן היה לצפות שהגעתם תצנן את הרוחות, המשיב הוכיח היפוכו של דבר. המשיב צעק גם לעברם כי: "יוציאו אותי מפה רק מת" והשליך לעבר שוטרים שהגיעו למקום בקבוק שהתנפץ על הרצפה. שוטרים נוספים שהגיעו למקום זכו אף הם לנחת ידו, המשיב השתולל ובעט בהם ברגליו. הנה כי כן, מעגל האלימות חרג מהמעגל המשפחתי הצר והקיף גם אנשי חוק שכל רצונם היה למלא את תפקידם ותו לא.

4. באישום השלישי ישנה הרחבה נוספת של מעגל האלימות כאשר הפעם המתלוננת היא אחת מבנותיו של המשיב. המשיב ניהל וויכוח עם המתלוננת, הבת שהיתה עדה לכך צעקה לעברו "תעזוב את אמא", ניתן היה לצפות שהמשיב יתעשת ברגע זה, אלא "שההתעשתות" שלו התבטאה בכך שהוא השליך לעברה אביזר מחשב. בהמשך היכה אותה בראשה גרם לנפילתה על הרצפה. כאשר המתלוננת (הכוונה לבת), הזעיקה את אחד מאחיה (שאינו בנו של המשיב), גם אותו היכה המשיב באגרופיו והדף אותו למסדרון הדירה. אם לא די בכך תקף באמצעות פותחן בקבוקים את האח.

5. באישום הרביעי מדובר גם כן באלימות כלפי המתלוננת. המתלוננת שיחקה במחשב לא הגיבה, כפי שהמשיב ציפה, לבשורה שסיפר לה והמשיב השיב על כך באלימות. המשיב חדל ממעשיו רק כאשר שכנה ששמעה את צעקותיה של המתלוננת דפקה על דלת הדירה. באישום זה מדובר בתאריכים לא ידועים. אנו מפנים לאמור בסעיף 3 לעובדות אישום זה.

6. האישום החמישי הינו שוב הרחבה של מעגל האלימות, הפעם מדובר בבתו של המשיב שהיא קטינה. כל חטאה של הקטינה התבטא בכך שהיא חזרה מפעילות בצופים כאשר רגליה מעוטרות בציורים, אמא העירה לה על כך, המשיב אחז בידו סכין, הצמיד את הסכין לרגלה ואמר לה: "פעם הבאה שתעשי את זה שוב אני אכרות לך את הרגל" והרי לך שיעור בחינוך מפי אב לבתו.

גם בהמשך העובדות בתיק זה מדובר באלימות פיזית של ממש שבה נקט המשיב כלפי בתו ואיננו רואים לפרט את הדברים. סה"כ התמונה קשה וחמורה במיוחד כך כאשר היא משתרעת על תקופה ארוכה של כשנה וחצי.

7. כאמור, המשיב הודה בבית משפט והופנה לתסקיר שירות מבחן.

בית משפט קמא (כב' הש' ש' אבינור) הטיל על המשיב בסופו של יום 15 חודשי מאסר. בדרך לתוצאה הסופית קבע בית משפט קמא את המתחמים הבאים:

בגין האישום הראשון המתחם שנקבע הוא 6-12 חודשי מאסר.

בגין ארבעת האישומים הנוספים מתחם של 6-18 חודשי מאסר, כאשר המתחם, כך יש להבין, מתייחס לכל

אירוע. כאמור, המכלול כולו בסופו של יום כולל ענישה של 15 חודשי מאסר.

8. על כך מערערת המדינה בפנינו.

המדינה מפנה לכל שפורט לעיל, לריבויים של האישומים, לאלימות הקשה העולה מהם, למסוכנות הפוטנציאלית שהיתה גלומה במעשי המשיב, לעברו הקודם של המשיב, לאמור בתסקירי שירות המבחן - הטענה בסופו של יום היא שעונש של 15 חודשי מאסר אינו מתקרב אפילו לענישה הראויה בתיק זה. המדינה עתרה ל- 4 שנות מאסר.

9. הסנגור טוען כי בית המשפט לא שגה, לא במתחמים שקבע ואף לא בתוצאה הסופית. בית המשפט סבר כי מדובר ברף אלימות נמוך ובכך צדק כאשר ההתייחסות של הסנגור היא לתוצאות הקונקרטיות בהבדל מהסכנה הפוטנציאלית שהיתה גלומה במעשיו של המשיב. הסנגור שם דגש על כך כי המדינה שטענה כאמור להחמרת הענישה באופן מאסיבי, לא הצליחה להצביע על תקדים שבו הוטלה ענישה בסדר גודל דומה אפילו למה שהיא מבקשת להטיל בתיק הנוכחי, שלא לדבר על כך שהענישה שהציגה התביעה מגלמת את רף הענישה שלפני תיקון 113 שבו תפס שיקול ההרתעה משקל רב. תיקון 113 הוריד מיוקרתו של שיקול זה והוא איננו שיקול לענין המתחם אלא לענין גזר הדין בתוך המתחם.

באשר לנסיבותיו האישיות של המשיב טוען הסנגור, כי הגם שיש בעברו הרשעות קודמות, הנה הרשעות האחרונה שהיא משנת 2004 ולא בעבירות אלימות כי אם בעבירות רכוש. המשיב היה מכור לסמים ועל רקע זה התנהל כפי שהתנהל. בית משפט קמא הגם שקבע את המתחמים סבר כי בסופו של יום התיק "שווה" 15 חודש, בית המשפט פעל בתחום סמכותו כאשר גזר עונש אחד על כל האירועים גם יחד ואין מקום להתערב בכך. עוד טוען הסנגור כי מצבו הבריאותי של המשיב בכי רע, הוא עבר 8 צנתורים במהלך שהייתו בכלא. הוא מבין היום את הפסול במעשיו. הוא שומר על קשר עם בני משפחתו. בני משפחתו נחלצו לעזרתו והוא ישוקם גם תוך מציאת מקום עבודה סמוך לאחר שחרורו. הבת שבה פגע מקיימת איתו קשר, היא באה לבקר אותו בבית הסוהר והרי לך ראייה נוספת ביחסי המשפחה ששוקמו. המשיב והמתלוננת התגרשו ועל-כן מוקד הסכסוך ביניהם מן הסתם יצומצם. השיב עצמו נשא דברים שהשורה התחתונה בהם שהוא שיקם את עצמו והוא היום נמצא במקום אחר.

10. שקלנו את טיעוני הצדדים, עיינו בכל המסמכים הרלוונטיים כשהכוונה בעיקר לתסקירי שירות המבחן וגיליון ההרשעות הקודמות ודעתנו היא כי יש ממש בערעור המדינה.

נתחיל מאופיים של המעשים שמדובר בהם:

כאמור, בשלושה מהאישומים מדובר בכך שהמשיב עשה שימוש בסכין, בחלק מהמקרים תוך השמעת איום שאינו מותיר מקום לדמיון, איום שמפורש ממנו לא ניתן להעלות על הדעת כאשר המשיב הודיע "חגיגית" לבנו שהוא ואמא הולכים היום והולך לקרות משהו עצוב, אין צורך במאמצים כדי להבין למה הכוונה.

הפסיקה כבר ציינה פעמים אין ספור כי לסכין דינמיקה משל עצמו. סכין במערכה הראשונה צפוי להסתיים בטרגדיה של ממש במערכה השניה והשלישית. המשיב אינו בוחל בכך. נס נעשה למתלוננים כולם שמעשיו של המשיב הסתיימו בפגיעות כמתואר בכתב האישום ולא מעבר לכך.

בית משפט קמא ציין בשני מקומות בגזר הדין מדובר בפגיעות קלות ערך. אנו מפנים לאמור בפסקה 18, שם ציטט בית המשפט את דבריו של הסנגור, ובפסקה 25 נראה שאימץ אותם: "העבירות נשוא כתב האישום הן אומנם עבירות חמורות ומכוערות, אך בסופו של דבר האלימות שהופלו בהן היתה ברף הנמוך יחסית". על קביעה זו אנו חולקים. רמת האלימות איננה רק פונקציה של הפגיעות שנגרמו בסופו של יום. אלימות שמלווה בסכין היא בעינינו לעולם אלימות חמורה וקשה וכך יש לראות אותה.

11. הנתון הנוסף העומד לנגד עינינו הוא האמור בתסקירי שירות המבחן. גם בית משפט שקורא תסקירים רבים מידי יום לא במקרים רבים נתקל בתסקירים שליליים כמו המונחים בפנינו. שירות המבחן התרשם מקנאה אובססיבית, התנהגות כוחנית ושתלטנית, קושי ניכר בוויסות דחפים, דפוסים אלה באו לידי ביטוי בדינאמיקת היחסים הבעייתית שהלכה והסלימה והתבטאה ברכושנות כלפי האישה והתנהגות אלימה כלפיה וכלפי ילדיהם אשר החמירה לנוכח התמכרותו לאלכוהול והיעדר עקבות בהיותו בגילופין. עוד ממשיך שירות המבחן ומציין כי מדובר בדפוסים עברייניים מופנמים, היעדר מודעות לחומרת מצבו ולדפוסיו האלימים, תכנים אובססיביים בקשר עם האישה, קנאה אובססיבית כלפיה וביטויים כיו"ב.

בשורה התחתונה, גם בתסקיר מיום 22.9.14 ההמלצה היא על הטלת עונש מאסר ממושך אשר במסגרתו תיבחן האפשרות לשלבו בהליך טיפולי. ושוב, לא בנקל ממליץ שירות המבחן על עונש מאסר ממושך ולא לעתים קרובות אנו נתקלים בכך.

הסנגור טוען כי בכך חרג שירות המבחן מסמכותו ולא היא. שירות המבחן לעולם ממליץ, שיקול הדעת וההחלטה לעולם של בית המשפט ורשאי שירות המבחן מקום שהוא רואה לנכון להמליץ על מאסר ממושך.

התביעה טענה כי המאסר הממושך ישרת במקרה זה גם את מטרותיו של המשיב, שמא פסק הזמן הארוך שבו ישב מאחורי סורג ובריח ייתן לו הזדמנות להבין את משמעות מעשיו ולעבור תהליך שיקול וגם נימוק זה איננו מבוטל. מכל מקום המלצת שירות המבחן היא בעלת משמעות רבה בעינינו.

12. גם אם נותיר בעינם את המתחמים שקבע בית משפט קמא, לא ברור לנו כיצד הם מתכנסים יחד לכלל עונש מאסר בן 15 חודש. לבל נובן שלא כראוי, אין כל מחלוקת שבית המשפט רשאי לגזור בסופו של יום עונש אחד בגין כל האישומים גם יחד, אולם עונש זה צריך לתת ביטוי למתחמים שנקבעו על-ידו. בתוך המתחמים הללו, ללא ספק יש למקם את המשיב בחלק העליון של המתחם ובוודאי לא בחלק התחתון ולפיכך תוצאה של 15 חודש איננה יכולה לתת ביטוי למתחם אחד שנע בין 6 ל- 12 חודשי מאסר נוספים ו- 4 אירועים נוספים שהמתחם בגינם נע בין 6 ל- 18 חודש.

סוף דבר:

כאמור, איננו מתלבטים כלל בצדקתו של ערעור המדינה. שקללנו בדרך לתוצאה הסופית את מצבו הבריאותי של המערער כמו גם את מושכל היסוד ולפיו ערכאת הערעור איננה ממצה את הדין עם משיבים. שקללנו עוד את הכלל המקובל מימים ימימה ולפיו, ערכאת הערעור גם כאשר היא מחמירה בענישה שומרת על פרופורציה מסוימת בין הענישה שהוטלה בבית משפט קמא לענישה שמוטלת בשלב הערעור. יחד עם זאת - יש מקרים בהם אין מנוס מהחמרה משמעותית ונראה לנו כי כך הוא במקרה הנוכחי.

ברע"פ 7188/06 תרתור נ' מדינת ישראל אמר בית המשפט העליון: "מן הראוי הוא כי העונש המוטל על-ידי ערכאת הערעור לא יחרוג באורח מופרז מזה שמוטל על-ידי הערכאה הדיונית... אלא שעיקרון זה אינו עומד לבדו, יש לאזנו מול עקרונות אחרים שבבסיס הענישה הפלילית שיסוד מוסד בה הוא כי העונש יהלום את המעשים בגינם הוא הוטל. ברור הדבר כי עיקרון אחרון זה אינו מוגשם שעה שהעונש שנגזר בערכאה הדיונית על פניו אינו יכול לעמוד. במקרה דנן לא הפער שבין העונשים הוא אינו סביר, כי אם העונש שנגזר למבקש מלכתחילה בבית משפט השלום".

אנו מטילים על המערער 30 חודשי מאסר.

יתר רכיבי הענישה כפי שהוטלו בבית משפט קמא יישארו בעינם.

ניתנה והודעה היום ז' טבת תשע"ה, 29/12/2014 במעמד הנוכחים.

מרים סוקולוב, שופטת

ג'ורג קרא, ס"נ

דבורה ברלינר, נשיאה
אב"ד